

Список використаних джерел

1. Плиса В.Й. Інтеграція страхового ринку України у світовий страховий простір // Фінанси України. – 2002. - №7. – С.94. **2. Пахомов Ю.** Україна і виклики глобалізації//День. – 2001. - №139. – С.7. **3. Михасюк І.Р., Мальський М.З.** Основи глобальних економічних відносин. Навчальний посібник./Львівський національний університет ім. Івана Франка. Вища школа інформатики і управління в Жешуві. – Львів: “Українські технології”, 2003. – С. 8. **4. Стігліц, Дґозеф.** Глобалізація та її тягар: пер. з англ. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2003. – С.16. **5. Сорос Дж.** Новая глобальная финансовая архитектура//Вопросы экономика. – 2000. - №12. – С.58. **6. Web-сайт державної Комісії з цінних паперів та фондового ринку.** **7. Румянцев С.** „Блакитні фішки” фондового ринку // Цінні папери України. - №20 – 2003. – С.10. **8. Хоружий С.Г.** Про деякі проблеми ринку цінних паперів//фінансові ризики. 2000. - №2. **9. Г.Рормозер.** Кризис либерализма. – М., 1996. **10. Кейнс Дж.** Общая теория занятости, процента и денег. Антология экономической классики.- М.: ЭКОНОВ, 1993.- 486с. **11. Михасюк, А. Мельник, М. Крупка, З.Залого** Державне регулювання економіки / За ред. д-ра екон. наук, проф., акад. АН Вищої школи України І.Р.Михасюка / Львівський національний університет ім. І.Франка, Львів: «Українські технології», 1999. – С.17. **12. Річний звіт Національного банку України за 2014 рік** [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>. **13. Донець Л.І.** Економічна безпека підприємства: навч. пос. / Л.І. Донець, Н.В. Ващенко. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 240 с. **14. Живко З.Б.** Методологія управління економічною безпекою підприємства. Монографія / З.Б.Живко . – Львів : Вид-во Ліга-Прес, 2013. – 474 с.

References

1. Plysa V.J. Integraciya straxovogo ry`nku Ukrayiny` u svitovu`j straxovu`j prostir // Finansy` Ukrayiny`. – 2002. - #7. – S.94. **2. Pаxomov Yu.** Ukrayina i vy`kly`ky` globalizaciyi//Den`. – 2001. - #139. – S.7. **3. Myxasyuk I.R., Malskyj M.Z.** Osnovy` global`ny`x ekonomichny`x vidnosy`n. Navchal`ny`j posibny`k./L`vivs`ky`j nacional`ny`j universy`tet im. Ivana Franka. Vy`shha shkola informaty`ky` i upravlinnya v Zheshuvi. – L`viv: “Ukrayins`ki tehnologiyi”, 2003. – S. 8. **4. Stig`licz, Dzhozef.** Globalizaciya ta yiyi tyagar: per. z angl.. – K.: Vy`d. dim «KM Akademiya», 2003. – S.16. **5. Soros Dzh.** Novaya global`naya fy`nansovaya arxy`tektura//Voprosy ekonomy`ka. – 2000. - #12. – S.58. **6. Web-sajt** derzhavnoyi Komisiyi z cinny`x paperiv ta fondovogo ry`nku. **7. Rumyancev S.** „Blaky`tni fishky`” fondovogo ry`nku // Cinni papery` Ukrayiny`. - #20 – 2003. – S.10. **8. Xoruzhy`j S.G.**

Pro deyaki problemy` ry`nku cinny`x paperi//finansovi ry`zy`ky`. 2000. - #2. **9. G.Rormozer.** Kry`zy`s ly`beraly`zma. – M., 1996. **10. Kejns Dzh.** Obshhaya teory`ya zanyatosty`, procenta y` deneg. Antology`ya ekonomy`cheskoj klassy`ky`.- M.: ЭКОНОВ, 1993.- 486с. **11. My`xasyuk, A. Mel`ny`k, M. Krupka, Z.Zaloga** Derzhavne reguluyvannya ekonomiky` / Za red.. d-ra ekon. nauk, prof., akad. AN Vy`shhoyi shkoly` Ukrayiny` I.R.My`xasyuka / L`vivs`ky`j nacional`ny`j universy`tet im. I.Franka, L`viv: «Ukrayins`ki tehnologiyi», 1999. – S.17. **12. Richny`j zvit Nacional`nogo banku Ukrayiny` za 2014 rik** [Elektronny`j resurs]. – Rezhy`m dostupu : <http://www.bank.gov.ua>. **13. Donecz` L.I.** Ekonomichna bezpeka pidpry`yemstva: navch. pos. / L.I. Donecz`, N.V. Vashhenko. – K.: Centr uchbovoyi literatury`, 2008. – 240 s. **14. Zhyvko Z.B.** Metodologiya upravlinnya ekonomichnoyu bezpekoyu pidpry`yemstva. Monografiya / Z.B.Zhyvko . – L`viv : Vy`d-vo Liga-Pres, 2013. – 474 s.

к.е.н., доцент Добровольська О.В.
+38 067 565 18 53,
dev-privat@mail.ru

PECULIARITIES OF ACTIVITIES OF CREDIT UNIONS IN THE FINANCIAL CRISIS

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ КРИЗИ

Добровольська Є.В. Особливості діяльності кредитних спілок в умовах фінансової кризи.

Специфіка діяльності кредитних кооперативів у різних країнах світу, відмінності у заходах їх державної підтримки, а також особливості прояву самої кризи мають безпосередній вплив як на результати, так і на перспективи діяльності кредитно-кооперативних установ. В роботі представлені підсумки діяльності кредитних установ та динаміка основних показників діяльності кредитних спілок. Проаналізовано цілий ряд проблем, які спричинила фінансова криза, що становлять серйозну загрозу для функціонування кредитних спілок.
Ключові слова: кредитно-кооперативні установи, кредитна кооперація, кредитні спілки, фінансова криза, економічна криза, фінансові ризики.

Добровольская Е.В. Особенности деятельности кредитных союзов в условиях финансового кризиса.

Специфика деятельности кредитных кооперативов в различных странах мира, различия в способах их государственной поддержки, а также особенности проявления самого кризиса, оказывают непосредственное влияние как на результаты, так и на перспективы деятельности кредитно-кооперативных учреждений. В работе представлены итоги деятельности кредитных учреждений и динамика основных показателей деятельности кредитных союзов. Проанализировано целый ряд проблем, которые возникли из-за финансового кризиса и представляют серьезную угрозу для функционирования кредитных союзов. *Ключевые слова:* кредитно-кооперативные учреждения, кредитная кооперация, кредитные союзы, финансовый кризис, экономический кризис, финансовые риски.

Dobrovolskaya E. V. Peculiarities of activities of credit unions in the financial crisis.

The specificity of activity of credit cooperatives in different countries, the differences in how their state support and peculiarities of manifestation of the crisis has a direct impact on the results and prospects of activity of credit cooperative institutions. The paper presents the results of the activity of credit institutions and the dynamics of the main indicators of activities of credit unions. Analyzed a number of problems that arose from the financial crisis and pose a serious threat to the functioning of credit unions. *Keywords:* credit cooperative institutions, credit cooperatives, credit unions, financial crisis, economic crisis, financial risks.

Постановка проблеми. Кризові явища в сучасній світовій економіці і зокрема в фінансовому секторі багатьох країн світу викликають неоднозначне ставлення теоретиків та практиків до кредитно-кооперативного руху. Водночас висловлюються думки щодо негативного і позитивного впливу кризи на розвиток кредитної кооперації. Слід зазначити, що специфіка діяльності кредитних кооперативів у різних країнах світу, відмінності у заходах їх державної підтримки, а також особливості прояву самої кризи мають безпосередній вплив як на результати, так і на перспективи

діяльності кредитно-кооперативних установ.

Виділення невіршених раніше частин загальної проблеми. Проте системного аналізу проблем діяльності кредитних спілок в умовах фінансової кризи у сфері розвитку кредитної кооперації в науковій літературі з небанківського кредитування авторка не зустрічала. Саме тому метою статті є вивчення змін умов функціонування кредитних спілок: як позитивних, так і негативних, а також розробка пропозицій щодо вирішення проблем кредитних спілок, спричинених кризою.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На підставі аналізу актуальних досліджень і наукових публікацій можна зробити висновок про те, що проблеми діяльності кредитних спілок в умовах фінансової кризи

досліджувалась у працях вітчизняних науковців, зокрема М. Алімана, С. Бабенка, В. Гончаренка [5], Л. Журавлева [1], К. Калустова [2], Р. Коцовської [3], А. Оленчика, А. Пантелеймоненка, А. Стадника, М. Дем'яненка, П. Макаренка, М. Маліка, П. Саблука, С. Юрія та ін. В роботах вказаних авторів проведено аналіз питань функціонування кредитних спілок, формування кооперативного сектора в сільському господарстві, наведено окремі практичні рекомендації щодо підвищення ефективності їх функціонування в умовах кризових явищ та мінливості економіки.

Виклад основного матеріалу. Ситуація, що склалася на українському ринку кооперативного кредитування, є безумовно цікавою і неоднозначною. З метою кращого і більш системного розуміння процесів, що мають місце в даному секторі, доцільно виділити основні напрямки аналізу:

- динаміка кількісних показників діяльності кредитних спілок України в період економічної кризи;
- якісні зміни, що відбулися чи відбуваються в даній системі;
- фактичні та потенційні ризики, пов'язані з кризою;

- фактичні та потенційні вигоди, пов'язані з кризою;
- шляхи подолання ризиків та реалізації вигод, що виникають внаслідок кризи [5, с.21-25].

Станом на 30.06.2015 у Державному реєстрі фінансових установ міститься інформація про 715 кредитну установу у тому числі про: 588 кредитних спілок, 97 інших кредитних установ, 30 юридичних осіб публічного права.

При цьому, на 30.06.2015 кількість кредитних установ у порівнянні з аналогічною датою минулого року зменшилася на 30 одиниць, або на 4,0 %. Кількість кредитних спілок зменшилася на 39 одиниць (6,2%). В той же час кількість інших кредитних установ збільшилася на 9 одиниць (10,2%).

Вказане зменшення відбулося внаслідок погіршення показників платоспроможності і внаслідок цього – більш жорстких заходів впливу з боку державного регулятора.

Водночас зі зменшенням кількості кредитних установ у 2015 році порівняно з 2014 р. відбувається уповільнення рівня ділової активності та значне зниження темпів приросту показників діяльності кредитних установ.

Результати основних показників діяльності кредитних установ за 2013-2015 рр. наведені в таблиці 1.

Таблиця 1
Динаміка основних показників діяльності кредитних спілок

Показник	Станом на 30.06.2013	Станом на 30.06.2014	Станом на 30.06.2015	Темпи приросту, %	
				0.06.2014/ 0.06.2013	0.06.2015/ 0.06.2014
Кількість зареєстрованих кредитних спілок	22	27	88	,8	6,2
Кількість членів КС, тис. осіб	009,6	78,7	75,0	13,0	11,8
Кількість членів КС, які мають внески на депозитних рахунках, тис. осіб	2,0	4,7	7,3	17,4	21,3
Кількість членів КС, які мають діючі кредитні договори, тис. осіб	42,5	07,5	70,9	14,4	17,6
Загальні активи, млн. грн.	803,1	361,9	232,3	15,7	5,5
Капітал, млн. грн.	187,2	81,7	015,2	17,3	,4
Кредити, надані членам КС (залишок на кін. періоду), млн. грн.	586,2	202,0	957,4	14,9	11,1
Внески членів КС на депозитні рахунки (залишок на кін. періоду), млн. грн.	304,9	171,5	37,0	10,2	20,0

Якщо розглядати позичкову діяльність кредитних спілок в Україні, то можна відстежити динаміку зменшення кредитування кредитними спілками своїх членів. У цілому, загальна сума заборгованості 170,9 тис. членів кредитних спілок, які мали діючі кредитні договори станом на 30.06.2015, становила 1957,4 млн. грн., тобто в середньому кожен член-позичальник кредитної спілки на кінець періоду мав 11,5 тис. грн. боргу за кредитом (станом на 30.06.2013 – 10,7 тис. грн.).

Станом на 30.06.2015 загальна сума заборгованості становить 504,6 млн. грн., що на 81,8 млн. грн. (19,3 %) більше, ніж за відповідний період 2014 року. У структурі заборгованості з прострочених і неповернених кредитів переважають неповернені кредити терміном понад 12 місяців, питома вага яких становить 64,2 % (324,4 млн. грн.). Показник частки простроченої заборгованості у кредитному портфелі кредитних спілок станом на 30.06.2015 становить 25,8 %, що на 6,6 в.п. більше, ніж станом на 30.06.2014.

Наслідком проведення кредитними спілками заходів щодо повернення прострочених кредитів стало зменшення заборгованості за простроченими, неповерненими та безнадійними кредитами на 20%.

Динаміка надання фінансових послуг за термінами їх погашення частково пояснює неспроможність кредитних спілок розраховуватися за своїми зобов'язаннями в строк. Це пов'язано, насамперед, з перевищенням короткострокової кредиторської заборгованості кредитної спілки над короткостроковою дебіторською заборгованістю, а саме: обсяг залучених внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки з терміном погашення до 3-х місяців перевищував обсяг наданих членам кредитних спілок кредитів з аналогічними термінами погашення [1, с.107-110].

Таким чином, навіть поверховий аналіз основних показників свідчить про

суттєве скорочення обсягів діяльності українських кредитних спілок, а головне – демонструє значні проблеми з ліквідністю.

Окрім кількісних змін спостерігаються також і якісні. Економічна криза спричинила значну зміну умов функціонування кредитних спілок: як позитивних, так і негативних.

З одного боку, аналогічно до багатьох країн світу, кредитні спілки України проходять випробування на «справжність», тобто відповідність кооперативним принципам, прозорість і чесність управління, орієнтацію на ефективне обслуговування потреб своїх членів, а не задоволення інтересів вузького кола «фактичних власників». В результаті криза є водночас «лакмусом» і «катализатором», що робить потенційні проблеми реальними і очевидними, загострюючи їх і здійснюючи «природний відбір» найбільш життєздатних. Адже саме ті спілки, що протягом попередніх років постійно намагалися нарощувати резервний капітал, боротися з існуючою та потенційною залежністю – зараз мають найменшу кількість проблем. І навпаки – із значними складнощами зіштовхнулися «схемні» спілки, що не мали справжньої кооперативної природи, а ставили на меті максимізацію прибутків окремих осіб.

Крім того, до позитиву сучасного періоду можна віднести те, що спілки фактично отримують можливість зайняти ніші кредитного ринку, що залишаються банками через проблеми, які виникли внаслідок їх активної участі у операціях з іноземною валютою, цінними паперами та іпотечним кредитуванням. В той самий час кредитні спілки використовують короткострокові кошти фізичних осіб та, на відміну від банків, не залежать від зовнішніх позик. В кризових 2013-2015 роках у багатьох регіонах кредитні спілки були практично єдиними установами, що здійснювали кредитування населення [2, с.20-23].

З іншого боку, криза спричинила цілий ряд проблем, що становлять

серйозну загрозу для багатьох кредитних спілок.

По-перше, панічні настрої серед вкладників кредитних спілок на початку фінансової кризи спричинив масовий відтік депозитів. За період 2013-2015 рр. кількість вкладників зменшилась на 35 % з 42,0 до 27,3 тис. осіб, в той час як кількість позичальників зменшилась на 29,5 % з 242,5 до 170,9 тис. осіб, що спричинило дисбаланс кредитного та депозитного портфелів. Ажіотаж та паніку довкола фінансової стабільності кредитних спілок спровокувала прийнята постанова НБУ про заборону дострокового зняття депозитів, а також рішення Державної комісії з регулювання фінансових послуг України (Держкомфінпослуг) заморозити депозити в кредитних спілках. В результаті кількох гучних скандалів, пов'язаних зі зникненням керівництва деяких кредитних спілок разом із коштами вкладників, що були миттєво розголошені у засобах масової інформації, також почалася паніка, в результаті якої потерпіли й ті спілки, які нормально працювали.

По-друге, значна кількість кредитних спілок знаходиться у залежності від комерційних банків через ряд причин. Наприклад, спілки тримають кошти на банківських рахунках, де наразі розміщено до 185 млн. грн. [3, с.155-162] Крім того, багато спілок були засновані за безпосередньої негласної участі комерційних банків з метою залучення коштів від населення і подальшого розміщення їх на банківських рахунках. Таким чином, проблеми банку автоматично стають проблемами кредитної спілки, а отже – і її вкладників.

По-третє, так звані «схемні» кредитні спілки часто створювалися підприємцями для кредитування власного бізнесу (наприклад, ріелтерського). В свою чергу, економічна криза, спричинивши значне падіння ділової активності, призвела до масового неповернення бізнесових кредитів, а отже – невиконання депозитними внесками вкладників [4, с.143-147]. Значною мірою, така ситуація

стала можливою через масове недотримання кредитними спілками принципів кредитної кооперації: обов'язкове проведення річних загальних зборів членів кредитної спілки, обрання голови правління, справжньої ревізійної комісії та діючої спостережної ради.

Отже, глобальна економічна криза запропонувала кредитно-кооперативному сектору України як ряд суттєвих переваг і можливостей для подальшого розвитку і зміцнення, так і проблеми, що значно ускладнюють діяльність.

Виживання української кредитно-кооперативної системи та успішний вихід із кризи можливі, передусім, за активної підтримки держави, одним з основних напрямків якої є «очищення» ринку від несправжніх або «схемних» кредитних спілок: виявлення випадків недотримання кооперативних демократичних принципів управління, викривання операцій, що свідчать про «схемність» спілки (наприклад, залучення депозитів під високі відсотки, але відсутність кредитування тощо). Саме жорсткий контроль державного регулятора щодо кооперативної природи управління діяльністю спілки може допомогти нормалізувати систему кредитних спілок.

Важливим інструментом державного контролю фінансової стійкості кредитних спілок стало позбавлення їх ліцензій на залучення внесків-вкладів на депозитні рахунки. Варто відмітити, що далеко не завжди це є найдієвішим заходом впливу, оскільки не сприяє стабілізації ситуації в спілці, якщо вона дійсно має проблеми лише з ліквідністю. Таким чином, ті кредитні спілки, які вразила криза, можуть бути «добиті» санкціями державного регулятора. У 2015 році з ринку пішла 1 спілка, ще 34 – в 2014 році [6].

Зупинено 27 ліцензій на провадження діяльності по залученню внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитні рахунки, та 13 ліцензій на провадження діяльності з надання фінансових кредитів [7].

Висновки. Таким чином, вплив глобальної економічної кризи на український кредитно-кооперативний сектор має і позитивне, і негативне забарвлення. Перебудова фінансового ринку держави забезпечує потенціальний ріст обсягів діяльності кредитних спілок, адже їх мінімальний зв'язок із іноземними валютами, цінними паперами та іпотечним кредитуванням береже їх від величезних ризиків, притаманних банківським установам, а отже – дає перевагу над останніми.

З іншого боку, панічні настрої серед вкладників, велика кількість зловживань з боку керівництва кредитних спілок через недостатній контроль з боку держави і суспільства, а також недостатня урядова підтримка спілок здатні не просто не дозволити кредитно-кооперативним установам скористатися тимчасовою перевагою над комерційними банками, а і взагалі – суттєво погіршити позиції спілок на фінансовому ринку.

Рецензент
д. е. н., професор І. І. Вініченко

Список використаних джерел

1. Журавлева Л. Практика управління кредитними союзами / Л. Журавлева // Проблемы теории и практики управления. – 2000. – № 3. – С. 106-108.
2. Калустова К. Аналіз фінансової звітності кредитних спілок-членів НАКСУ за 2007 р. / К. Калустова // Бюлетень кредитних спілок України. – 2008. – № 2 (18). – С. 18-27.
3. Коцовська Р. Кредитна спілка – ефективна кооперативна установа пара банківської системи / Р. Коцовська // Регіональна економіка. – 2003. – № 2. – С. 154-158.
4. Луцишин О. О. Концептуальні основи кредитної кооперації та пасивні операції кредитних спілок на ринку фінансових послуг України / О. Луцишин // Світ фінансів. – 2005. – Листопад (№3-4). – С.143-157.
5. Хорунжий С. Міжнародний досвід формування системи гарантування вкладів для членів кредитних спілок (уроки для України) / С. Хорунжий, К. Хорунжий // Вісник кредитної кооперації. – 2008. – № 3 (6). – С.20-26.
6. <http://www.dfp.gov.ua>
7. http://creditukraine.com/ua/about/rating_unscu.html

References

1. **Zhuravleva L.** Praktyka upravleniya kredytnymy soiuizamy / L. Zhuravleva // Problemy teoryy y praktyky upravleniya. – 2000. – № 3. – S. 106-108. 2. **Kalustova K.** Analiz finansovoi zvitnosti kredytnykh spilok-chleniv NAKSU za 2007 r. / K. Kalustova // Biuleten' kredytnykh spilok Ukrainy. – 2008. – № 2 (18). – S. 18-27. 3. **Kotsovs'ka R.** Kredytna spilka – efektyvna kooperatyvna ustanova para bankivs'koi systemy / R. Kotsovs'ka // Rehional'na ekonomika. – 2003. – № 2. – S. 154-158. 4. **Lutsyshyn O. O.** Kontseptual'ni osnovy kredytnoi kooperatsii ta pasyvni operatsii kredytnykh spilok na rynku finansovykh posluh Ukrainy / O. Lutsyshyn // Svit finansiv. – 2005. – Lystopad (№3-4). – S.143-157. 5. **Khorunzhyj S.** Mizhnarodnyj dosvid formuvannia systemy harantuvannia vkladiv dlia chleniv kredytnykh spilok (uroky dlia Ukrainy) / S. Khorunzhyj, K. Khorunzhyj // Visnyk kredytnoi kooperatsii. – 2008. – № 3 (6). – S.20-26. 6. <http://www.dfp.gov.ua>. 7. http://creditukraine.com/ua/about/rating_unscu.html

Zinaida Zhyvko, doktor hab. nauk ekonomicznych, profesor,

Iryna Hapii

Kierownik Wydziału Dokumentalnego Zabezpieczenia,

Galina Leskiv, Ph.D., profesor nadzwyczajny,

Lwowski Państwowy Uniwersytet Spraw

Wewnętrznych (Lviv, Ukraina)

DOMESTIC TRADE AND INDIVIDUAL ENTREPRENEURS. SELECTED ASPECTS OF POLISH-UKRAINIAN EXPERIENCE

HANDEL WEWNĘTRZNY I INDYWIDUALNI PRZEDSIĘBIORCY W NIM: WYBRANE ASPEKTY DOŚWIADCZEŃ POLSKO-UKRAIŃSKICH

ВНУТРІШНЯ ТОРГІВЛЯ І ІНДИВІДУАЛЬНІ ПІДПРИЄМЦІ В НІЙ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПОЛЬСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ДОСВІДУ

Zinaida Zhyvko, Iryna Hapii, Galina Leskiv. Domestic trade and individual entrepreneurs selected aspects of Polish-Ukrainian experience.

W przedstawionym artykule opisano wybrane aspekty doświadczeń polsko-ukraińskich w funkcjonowaniu i rozwoju handlu wewnętrznego i licznych jego podmiotów przedsiębiorców indywidualnych. Podjęto próbę usystematyzowania funkcji, czynników rozwoju i

zasad funkcjonowania handlu w ogóle, a szczególnie handlu wewnętrznego i przedsiębiorców indywidualnych. Małym przedsiębiorstwom handlowym trudno jest konkurować z sieciami handlowymi i przeciwdziałać skutkom ich ekspansji. Jednocześnie pokazano, że mimo tych trudności indywidualni przedsiębiorcy w handlu mają dobre perspektywy rozwoju. Ponadto zaproponowano skuteczne sposoby rozwoju i wspierania handlu oraz podmiotów w nim pracujących.

The present article defines selected aspects of Polish-Ukrainian experience in the operational and development processes of domestic trade and numerous individual entrepreneurs. An attempt was made to systematise the function, development factors and general principles of trade functioning. Specifically, domestic trade and individual entrepreneurs. The article indicates that it is challenging for small traders to compete with retail chains and counteract the effects of their expansion. However, the research shows that individual entrepreneurs have good prospects for development regardless the difficulties. In addition, the article proposes effective ways of trade development and promoting small traders.

В статье описываются некоторые аспекты польско-украинского опыта работы и развития внутренней торговли и бизнеса индивидуальных предпринимателей. Авторы попытались систематизировать функции, факторы развития и принципы функционирования торговли в целом, и в частности внутренней торговли и индивидуальных предпринимателей. Мелким торговым предпринимателям трудно конкурировать с крупными розничными сетями и преодолеть последствия их экспансии. В то же время авторы показывают, что, несмотря на эти трудности, индивидуальные предприниматели в торговле имеют ряд преимуществ и хорошие перспективы для развития. Кроме того, предложено эффективные пути разработки и содействия развитию торговли и торгового персонала, задействованного в этом процессе.

JEL P250 Socialist Systems and Transitional Economies: Urban, Rural, and Regional Economics